

*З ЛЮБОВ'Ю ДО
ВЧИТЕЛЯ*

До 85-річчя
Валентини Іванівни Лозової

З ЛЮБОВ'Ю ДО ВЧИТЕЛЯ

До 85-річчя
Валентини Іванівни Лозової

Харків
2022

ББК 74.580.42
УДК 378.091.12.011.3-051
З-11

З-11 **З любов'ю до Вчителя:** до 85-річчя Валентини Іванівни Лозової /
укладачі: Золотухіна С. Т., Іонова О. М. ; Харк. нац. пед. ун-т
імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 84, [6] с.

До збірки увійшли вітання доктору педагогічних наук, професору, члену-кореспонденту НАПН України, заслуженому діячеві науки і техніки України Валентині Іванівні Лозовій від колег, учнів, однодумців з нагоди 85-річчя від дня народження.

ВСТУПНЕ СЛОВО

02 березня 2022 року святкує свій ювілейний день народження легенда педагогічної справи, видатний учений, непересічна особистість, чарівна жінка, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України Валентина Іванівна Лозова.

Валентина Іванівна Лозова народилася 02 березня 1937 року в с. Первомайське Зміївського району Харківської області. У 1954 році зі срібною медаллю закінчила школу й вступила на філологічний факультет Харківського державного педагогічного інституту імені Г. С. Сковороди, оскільки завжди мріяла бути педагогом. У 1959 році з червоним дипломом закінчила інститут. Із 1959 року працювала вихователем школи-інтернату № 6, а потім учителем російської мови та літератури в середній школі № 62 м. Харкова.

Знання та ідеї, що було накопичено у процесі роботи вихователем школи-інтернату та вчителем у школі, потребували реалізації, тому в 1969 році Валентина Іванівна вступила до аспірантури при кафедрі педагогіки і психології ХГПІ імені Г. С. Сковороди. Саме навчання в аспірантурі визначило її подальший науково-педагогічний шлях. У 1972 році успішно закінчила аспірантуру, захистивши у Казанському державному педагогічному інституті кандидатську дисертацію на тему «Використання проблемних питань і завдань для перевірки й оцінювання знань школярів». Науковим керівником був професор Андрій Ілліч Зільберштейн.

У виші Валентина Іванівна пройшла всі ступені викладацької кар'єри: аспірант, викладач, старший викладач, доцент, професор,

завідувач кафедри педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди, яку очолювала з 1982 по 2002 роки.

У 1977, 1983, 1989 роках В. І. Лозова читала лекції з педагогіки в Магдебурзькій вищій педагогічній школі імені М. Е. Вайнерта (НДР).

У 1990 році захистила докторську дисертацію на тему «Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів».

У 1992 році була обрана членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України (на даний час Національна академія педагогічних наук України).

У 2002 році В. І. Лозова створила Науково-дослідний інститут педагогіки і психології імені В. О. Сухомлинського при ХНПУ імені Г. С. Сковороди та з 2002 по 2006 роки була його директором. Із 2006 по 2013 роки В. І. Лозова – професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи.

Валентина Іванівна в минулому активний пропагандист товариства «Знання», приблизно сім років вела прямі передачі клубу «Ровесник» на Харківській телестудії, про що свідчать численні грамоти, якими нагороджували її різні організації.

Валентина Іванівна Лозова була заступником голови і членом спеціалізованої ради зі захисту докторських дисертацій, заступником голови спеціалізованої ради зі захисту кандидатських дисертацій ХНПУ імені Г. С. Сковороди, десять років – членом спеціалізованої ради Белгородського державного університету.

Отже, становлення Валентини Іванівни як науковця пов'язано з двома закладами освіти: загальноосвітньою школою та Сковородинівським університетом.

Могутнє родинне коріння, постійний саморозвиток, надзвичайна активність і самостійність дозволили Валентині Іванівні сформувати сильний характер, принципову позицію, чесність, працьовитість, відповідальність за виконання будь-якої справи. Поєднання шкільного досвіду та праці у вищому педагогічному закладі дало свій результат – Валентина Іванівна сформувалася як учений, який понад усе цінує справжню науку, справжній експеримент, принципове ставлення до процесу отримання нового знання.

Валентина Іванівна збагатила вітчизняну педагогічну науку розробкою багатьох актуальних педагогічних проблем. Водночас, як учений, Валентина Іванівна прагнула не тільки особисто рухати педагогічну науку вперед, про що говорять численні монографії, підручники, посібники, наукові статті, а й заохочувала до наукової діяльності талановиту молодь, шкільних учителів, кожного, хто прагнув і мав бажання й хист до педагогіки.

Під керівництвом В. І. Лозової підготовлено та захищено 53 кандидатських та 16 докторських дисертацій (С. Т. Золотухіна, І. Ф. Прокопенко, А. В. Троцко, О. М. Іонова, В. М. Гриньова, О. В. Попова, О. М. Камишанченко, М. П. Васильєва, Т. В. Рогова, Н. П. Волкова, О. І. Гура, Л. С. Рибалко, Н. В. Саєнко, С. О. Микитюк, С. І. Ткачов, Л. В. Герасименко). Серед учнів Валентини Іванівни відомі фахівці, професори, які вже створили власні наукові школи та з честю несуть звання «Учень професора В. І. Лозової».

Основні напрями наукових досліджень аспірантів і докторантів пов'язані з проблемами активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, підвищення ефективності навчально-виховного процесу в загальноосвітній та вищій школі. Саме завдяки В. І. Лозовій Харківська

педагогічно-дидактична школа стала знаною в Україні, низка науково-педагогічних проблем, за які не бралися навіть академічні інститути, отримала розвиток саме в науковій школі Валентини Іванівни. Наприклад, розробка класифікації нетрадиційних форм навчально-пізнавальної діяльності, розвиток вальдорфської педагогіки України тощо. Валентина Іванівна завжди тонко відчувала, схвалювала і підтримувала нові ідеї, течії в педагогіці. Так, з її легкої руки досліджувалися нові на той час наукові підходи: інноваційний, ресурсний, деонтологічний, персоніфікований, акмеологічний тощо.

Поєднання високої науки і методики викладання предмету «Педагогіка», яку Валентина Іванівна читала всі роки роботи в університеті, стимулювала її як викладача-методиста до підготовки навчально-методичного забезпечення курсу, звернення до теоретичної спадщини і практичного досвіду видатних учителів України та зарубіжжя: В. О. Сухомлинського, В. Ф. Шаталова, Ш. О. Амонашвілі.

Учні, студенти, колеги, науковці, які слухали лекції і доповіді Валентини Іванівни, пам'ятають яскраві, емоційні, змістовні повідомлення та промови.

Відомо, що талановита людина – талановита в усіх вимірах. Валентина Іванівна 20 років керувала кафедрою педагогіки. Її організаторські здібності виявилися в тому, що кафедра постійно посідала перші місця з наукової роботи, стала повністю «кандидатською», згодом планку було піднято вище: підготовка докторів педагогічних наук. І це завдання успішно вирішувалося.

Валентина Іванівна започаткувала не тільки більшість наукових традицій кафедри – конференції, зустрічі, конкурси студентських

наукових робіт, а також і традицій дозвілля – вітання з Днем учителя, спільні екскурсії тощо.

Визнаючи високий науковий потенціал, організаційний талант Валентини Іванівни, постановою МОН України кафедру було призначено як опорну для закладів вищої педагогічної освіти Східної України. Ці функції кафедра успішно виконувала на високому рівні майже 10 років.

Професор В. І. Лозова довгі роки представляла наш університет як член експертної ради з педагогіки ВАК України, виступала опонентом і рецензентом дисертацій, монографій. Упродовж багатьох років Валентина Іванівна виконувала обов'язки головного редактора науково-педагогічного журналу «Педагогіка і психологія», який мав високий рейтинг серед фахових видань України.

За видатні заслуги перед педагогічною наукою, університетом, Валентина Іванівна Лозова нагороджена почесними знаками МОН України і НАПН України: нагрудним знаком «Відмінник народної освіти» (1986), «В. О. Сухомлинський» (2005), «К. Д. Ушинський» (2007); медалями «А. С. Макаренко» (1987), «Н. К. Крупська» (1990), «Володимир Мономах» (2017), а також Дипломом переможця XII обласного конкурсу «Вища школа Харківщини» у номінації «Науковець» (2010). За значний внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів, плідну науково-педагогічну діяльність Указом Президента України В. І. Лозовій присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1997).

Валентина Іванівна – унікальна особистість, людина високої проби. За будь-яких обставин залишається чесною, сміливою, принциповою. У житті, як на довгій ниві, зустрічаються перешкоди,

труднощі, несподівані ситуації. Але Валентина Іванівна ніколи не скорялася, прагнула сама все побороти, залишалася вірною донькою, жінкою, мамою і бабусею.

Ми вдячні, шановна Валентино Іванівно, за Ваш життєвий і професійний подвиг, за Вашу відданість педагогічній справі, за принциповість і людяність. Бажаємо здоров'я Вам і Вашій родині, оптимізму і радості. Хай світяться Ваші очі, хай не згасає чарівна посмішка з Вашого обличчя.

З повагою і щирою вдячністю

УЧНІ ТА КОЛЕГИ

Слово про Вчителя

*«Людина народжується не для того,
щоб зникнути безвісною пилинкою.
Людина народжується, щоб лишити
по собі слід вічний».*

В. Сухомлинський

Становлення і розвиток усіх основних складників духовного і професійного світу освітянина, науковця, його високих людських і професійних якостей відбувається упродовж усього трудового життя. Тільки талановиті, конструктивні, самовіддані, надзвичайно працьовиті і вимогливі до себе працівники цієї сфери, здатні до гармонійного поєднання теорії і практики, залишають гідний високої оцінки слід у житті трудових колективів, у наукових проєктах, реалізованих справах, у своїх наукових школах, де з часом активно проростають і завойовують широкий простір їх далекосяжні наукові ідеї. До такої плеяди належить один із відомих учених-педагогів Валентина Іванівна Лозова, яка 2 березня 2022 року відзначає 85 років від дня народження.

Правильний вибір життєвої траєкторії для Валентини Іванівни став доленосним. Її доля пов'язана з освітянською нивою, а життєвий шлях, присвячений педагогічній науці, був непростим, проте він яскраво свідчить – людина сама творить свою долю.

Усе велике помічається на відстані. Саме через роки можна побачити паростки нового, інноваційного, що суттєво змінює майбутнє, дає про себе знати на повний голос через певний час. Базова педагогічна освіта, моральні якості, професіоналізм зумовили закономірні успіхи Валентини Іванівни на всіх ланках її становлення як педагога і науковця.

Валентина Іванівна Лозова – справжня гордість науково-освітнього і духовно-культурного середовища слобожанського краю. Це не просто похвальне слово ювіляру, це – реальна оцінка багатолітньої професійної діяльності Валентини Іванівни.

Славні ювілеї тих, хто сіє розумне, добре, вічне, асоціюються в нашій уяві з вічнозеленою нивою, виплеканою довгими роками талантом, мудрістю, цілеспрямованістю зарядженої позитивною енергетикою людини. Такою Людиною, з великої літери, яка для багатьох поколінь науковців стала Учителем, є Валентина Іванівна Лозова.

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України Валентина Іванівна Лозова - один із провідних українських учених-педагогів. Упродовж усього її наукового шляху життєвим кредо Валентини Іванівни було постійне прагнення до оволодіння новими знаннями, подолання перешкод і невпинний рух вперед, торуючи нелегкі наукові дороги.

Вона завжди тримає руку на пульсі часу. Своє майбутнє ювіляр бачить у своїх учнях, які продовжують розпочаті нею справи.

Починаючи трудову діяльність учителем, обіймаючи пізніше різні посади у рідному Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди і до сьогодні Валентина Іванівна чітко сповідує гуманізм як фундаментальну основу освітньої діяльності.

Щоденний досвід педагогічної діяльності В.І. Лозової став підґрунтям для висновку, що тільки гуманістичний практичний підхід до навчання і виховання підростаючого покоління є визначальним чинником розвитку кожної особистості, завдяки якому вона приєднується до усталених гуманних традицій та цінностей національної культури. Тому її життя не даремно присвячене педагогіці

– науці, яка плекає сьогодні завтрашній день з духовними пріоритетами і високою освіченістю.

Валентина Іванівна – добра, чуйна, відкрита до людей, завжди готова прийти на допомогу, а ще – надзвичайно працююча та наполеглива. Вона є справжнім взірцем творчого педагога, надзвичайно скромна і водночас мудра наставниця для цілої плеяди сучасних учених-педагогів.

Оптимістична життєва позиція, глибока порядність та людяність об'єднують навколо неї однодумців, приваблюють людей. Вражає її скромність, непідкупна любов і розуміння людей та колег, мудрість, глибина філософських і життєвих роздумів.

Валентина Іванівна Лозова – талановитий учений із унікальним масштабним і далекоглядним науковим мисленням, справжній громадянин і патріот України, справжня Людина з великим серцем і щирою душею. Внесок Валентини Іванівни в розвиток педагогічної науки важко переоцінити, а її ім'я само по собі вже науковий бренд, який сформувався в результаті невтомної наукової, педагогічної та громадської діяльності.

Шановна Валентино Іванівно! Від імені всієї сквородинівської родини вітаємо Вас із ювілеєм й зичимо, щоб Вам і надалі всміхалося щире, відкрите, сповнене радості й щастя життя!!!

З пошаною і найкращими побажаннями

Юрій БОЙЧУК, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Класику сучасної педагогіки

Академік **Валентина Іванівна Лозова** – учений, учитель, наставник, який своїм життєвим прикладом, творчістю, глибокою відданістю справі навчання й виховання молодого покоління, належить до плеяди учених, зусиллями, досвідом і працею яких педагогічна наука має своє високе призначення.

Валентина Іванівна є взірцем інтелігентної, порядної, мудрої людини, високоосвіченої особистості. Ця жінка поза часом — завжди красива, натхненна, але водночас принципова у відстоюванні наукових та людських істин. За її плечима — багаторічний досвід, повага та визнання. Підтвердженням сходження до вершин сучасної класичної педагогіки є багата педагогічна спадщина Валентини Іванівни, усе її життя — у науці й для науки.

Життєвий і творчий шлях ученого, наставника вимірюється не тільки власним науковим здобутком, а й успіхами й досягненнями послідовників. Яскравим прикладом є знакова наукова школа, фундатором якої є академік В. І. Лозова. Науковці — представники наукової школи Валентини Іванівни Лозової — забезпечують високий рівень досліджень, мають різноманітні плідні зв'язки з практичною діяльністю, їх надбання є надійною основою для збереження міцності та модернізації сучасної української педагогічної науки. Позачасовість ідей представників наукової школи — той фундамент, на якому стоїть сучасна освіта не тільки Харківщини, але й усієї України.

Бажаємо міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових наукових ідей і проєктів, вдячних учнів!

Многая і благая літа!

Наталія БОРИСЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-виховної роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Світлана БЕРЕЖНА, доктор
філософських наук, професор,
проректор з наукової, інноваційної і
міжнародної діяльності ХНПУ

імені Г. С. Сковороди

Володимир БОРИСОВ, кандидат
філологічних наук, доцент, проректор
з навчально-наукової роботи ХНПУ

імені Г. С. Сковороди

Шановна Валентино Іванівно!

Прийміть найщиріші вітання від колективу Української інженерно-педагогічної академії з нагоди Вашого Ювілею!

Ваш трудовий шлях, широта мислення, цілеспрямованість і наполегливість, великий вклад у розвиток науки та освіти є прикладом вірного служіння Українському народу.

Вам притаманні висока компетентність, принциповість, наполегливість у роботі, вимогливість і порядність у відносинах з людьми. Ви користуєтеся авторитетом і повагою серед колег та підлеглих. Ми цінуємо Ваш професіоналізм, високі ділові якості, самовідданість справі підвищення наукового та освітнього потенціалу нашої Держави.

У науково-педагогічних колах Ви широко відомі як вчений, фахівець у галузі педагогіки. Під Вашим безпосереднім керівництвом почали свій шлях у науку кандидати і доктори наук.

Широко відомі Ваші наукові праці: монографії, підручники, навчальні посібники, що стали значним внеском у розвиток науки.

Незважаючи на значні досягнення, Ви не зупиняєтеся на досягнутому та продовжуєте активно працювати над новими проєктами. Нехай Ваша діяльність, якій Ви віддаєте свої сили, знання, енергію і здібності, приносить радість та спонукає до нових творчих злетів і перемог.

У цей урочистий святковий день щиро бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя, миру, злагоди, добробуту, подальшої реалізації

творчого потенціалу, нових цікавих ідей, професійних досягнень, здійснення заповітних мрій і задумів, невичерпної енергії та наснаги для нових звершень!

Від імені колективу УІПА

ректор **Олена КОВАЛЕНКО**

Вельмишановна Валентино Іванівно!

Щиросердно вітаю Вас, людину щедрої душі, висококваліфіковану фахівчиню, самовіддану, талановиту вчену, з ЮВІЛЕЙНИМ днем народження!

Кожна людина з моменту народження пише книгу свого життя, щодня, перегортаючи сторінки власного часопису, творить свою долю. Сторінки Вашої біографії сповнені нарисами років, які Ви присвятили натхненному служінню науці й освіті, рідній Батьківщині. За роки сумлінної праці Ви здобули беззаперечний авторитет талановитої, компетентної та досвідченої фахівчині, мудрої й розсудливої керівниці та щирої патріотки своєї держави.

Усе Ваше життя – приклад професіоналізму, самовіданності, мудрості, світла, турботи й доброти! Саме такою Вас знає і шанує педагогічна громадськість України та Європи.

Під Вашим мудрим керівництвом підготовлено не одне покоління талановитих учених з різних спеціальностей, втілено у життя безліч ідей, збагачено літературними надбаннями освітньо-науковий простір України і світу.

Безмежно вдячна Вам за багаторічну співпрацю з колективом академії, допомогу у формуванні якісного кадрового складу і реалізацію завдань науково-дослідної роботи.

Від усієї душі зичу невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів, які Ви завжди успішно реалізовували на благо держави, освіти і людей!

Нехай кожен день додає Вам життєвих сил, оптимізму та наснаги, доброго здоров'я, довгих років життя та гарного настрою!

Земних Вам щедрот та прихильності долі, розуміння і підтримки з
боку рідних, друзів та колег!

З глибокою повагою і вдячністю

від імені колективу викладачів,
співпрацівників, здобувачів освіти
Комунального закладу «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
ректор **Галина ПОНОМАРЬОВА**

Валентина Іванівна Лозова – особлива сторінка в літописі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Ви - знаний науковець не лише в Україні, а й за її межами, чарівна жінка, чудова дружина, мама, бабуся; виважений і достойменно правдивий науковий дослідник. Кожна заявлена Вами педагогічна позиція завжди теоретично обґрунтована, перевірена реаліями освітнього процесу в ході експерименту.

Ваша наукова школа – це унікальні родзинки, виплекані у кожній захищеній кандидатській і докторській дисертаціях аспірантів і пошукачів, якими Ви опікувалися.

Валентина Іванівна - людина високої культури наукових пошуків, яка системно і наполегливо, з мудрим і виваженим консерватизмом формувала педагогічні концепти в умовах нашого часу.

Минають роки і Ваші вихованці започатковують свої наукові школи. Унікальні знахідки в галузі освітнього менеджменту і економічної освіти в школі закладені в основу наукової школи академіка І. Ф. Прокопенка, який майже сорок років очолював наш університет. Оригінальна і творчо структурована виховна система ХНПУ імені Г. С. Сковороди професора А. В. Троцько. Заслугує на визнання професійний і особистісний розвиток наукової школи професора В. І. Гриньової. А як не пишатись першою Вальдорфською школою на Слобожанщині професора О. М. Іонової, яка високо іміджується не лише в Україні, а й на Європейському континенті. Основою наукової школи професора

С. Т. Золотухіної є дослідження в галузі дидактики вищої школи, а професора О. В. Попової – інноваційні процеси в освіті.

Отже, наукова спадщина нашої ювілярки вражає широтою педагогічних проблем, які лягли в основу не лише власних розвідок дослідниці, а й набули подальшого розвитку у працях послідовників.

Не можу залишити поза увагою її особисті людські якості. Завжди гостинна і щира. Не відпустить нікого, хто завітав до неї на хвилинку чи у справах, не пригостивши. На запрошення випити чаю або чашечку кави на столі з'являється все, що є в холодильнику і, обов'язково, смаколики в дорогу.

Якось у Вас вдома, сидячи на дивані, ми обговорювали структуру роботи моєї дисертантки. Я дістала записничку і почала занотовувати. У цей час Ви встали і подали мені переносний столик, сказавши, що так буде зручніше.

Зауваження робили спокійно, не нав'язуючи беззаперечно власну думку. Найчастіше використовували такі слова як: подумайте; подивіться; пошукайте; мені здається, що так буде переконливіше.

Якою б не була стомленою і завантаженою Валентина Іванівна – ніколи і нікому не відмовляла у пораді.

Мабуть, не випадково наша ювілярка народилась у березні, місяці-провіснику весни, пробудження, розквітування. Усе її життя – це творіння, перемагання буревіїв і утвердження доброго, розумного, вічного.

Шановна Валентино Іванівно! Дозвольте в день Ваших родин засвідчити глибоку повагу і земний уклін долі, що подарувала мені

щасливі роки бути з Вами, постійно навчатися невичерпної наукової мудрості у процесі виваженого оновлення і сповідання священних традицій на терені педагогіки.

Нехай Господь Бог і Ангел Хранитель дарують Вам міцне здоров'я на многії і многії літа, родинний затишок, увагу близьких і рідних.

Раїса ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, професор, директор Інституту післядипломної освіти і менеджменту ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Вельмишановна Валентино Іванівно!

Прийміть щирі вітання з нагоди ювілейного дня народження. Увесь колектив факультету початкового навчання висловлює Вам своє захоплення й глибоку вдячність за багаторічну творчу співпрацю. На нашому факультеті працюють Ваші учні, а більшість науковців захистилися у спеціалізованій вченій раді Д 64.053.04, де Ви багато років працювали і кожному із нас допомогли в його професійному й науковому становленні. Саме завдяки Вашим добрим і мудрим порадам народилися дослідження про пошуки мотиваційних ресурсів навчання у початковій школі, формування загальнонавчальних, дослідницьких умінь і навичок, проблематику міжпредметного змісту і звичайно про шляхи активізації пізнавальної активності молодших школярів. Багато років ми спостерігаємо як наполегливо і плідно Ви працюєте, нас вражає Ваш глибокий аналітичний розум, поєднаний з раціональними підходами до розв'язання будь-яких педагогічних та життєвих ситуацій. Ми цінуємо Вашу думку, Ваші поради, Вашу вимогливість.

Дорога ювілярко, прийміть сьогодні побажання міцного здоров'я, родинного щастя, сил, оптимізму, наснаги для нових ідей і пошуків. Хай Ваше життя буде наповнене теплом спілкування з рідними та відданими учнями, хай Вас окрилюють успіхи рідного університету, хай буде з Вами наша безмежна вдячність і любов!

З глибокою повагою

**Колектив факультету початкового
навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди**

Є у когорті сучасних вітчизняних педагогів-науківців імена, які становлять славу і гордість нашого університету. Серед славетних імен яскравою зіркою на небосхилі сквородинівського вишу яскраво сяє ім'я видатного Вчителя, вченого, педагога, непересічної особистості, фундатора й очільника потужної наукової школи, доктора педагогічних наук, професора і, просто чарівної жінки **Валентини Іванівни Лозової**.

Валентина Іванівна – непересічна, талановита особистість, мудра, вольова, щедра, обдарована людина. Своїм яскравим розумом, величезною працелюбністю й цілеспрямованістю вона зробила вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки та освіти. Властиві їй професіоналізм, організаторські здібності, інтелігентність і потужна позитивна енергетика сприяли розвитку педагогічної освіти у нашому університеті та в Україні.

Вона завжди була і є взірцем творчого горіння і несамовитої відданості праці для студентів, аспірантів, докторантів та колег.

Високодостойна, шановна Валентино Іванівно! Від імені колективу факультету дошкільної освіти вітаємо Вас з Ювілеєм – 85-річчям з дня народження!

Найщиріші побажання міцного здоров'я, невичерпного оптимізму, родинного благополуччя. Нехай життя буде світлим і радісним, кожен день позначиться особливим сенсом, а щирі привітання від рідних, друзів та колег. Від усього серця бажаємо Вам міцного здоров'я, оптимізму, родинного благополуччя, миру і Божої благодаті на многії і благії літа!

**Колектив факультету дошкільної
освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди**

Вельмишановна Валентино Іванівно!

Від імені факультету, який Ви свого часу закінчили з відзнакою, кафедр, з якими Ви підтримуєте творчі зв'язки щиросердно вітаю Вас із високодостойним ювілеєм – 85-річчям від дня Вашого народження. Це свято і для нас і для всієї української педагогічної спільноти, яка добре знає Вас за численними монографіями, фундаментальними статтями, методичними працями.

Пам'ятаємо Ваші лекції, які студенти та аспіранти із задоволенням відвідували, потім довго ще обмінювалися думками і міркуваннями, що виникали після них, надихаємося Вашою культурою мовлення та педагогічним спілкуванням зі здобувачами вищої освіти. Ваші лекції були популярними і за кордоном. Прикладом для нас може слугувати і виконання Вами керівних ролей – завідувача кафедри, директора Інституту педагогіки.

Колеги завжди відзначають Вашу толерантність, уважність, дружелюбність, готовність прийти на допомогу, особливе пошанування до постаті Василя Олександровича Сухомлинського. В основі стратегії Вашої науково-педагогічної діяльності є людино- та дитиноцентризм, високопрофесійне ставлення до якості проведення педагогічного експерименту. Ви завжди були і лишаєтеся взірцем ставлення до себе, до людей, до науки і вірності в служінні Добру та Красі педагогічної дії.

Від щирого серця та всієї душі зичимо Вам, дорогому ювілярові, доктору педагогічних наук, професору, члену-кореспонденту

Національної академії педагогічних наук України, заслуженому діячу науки і техніки України у Вашу благодатну, ювілейну пору доброго здоров'я, творчого довголіття, активної взаємодії з викладачами і студентами, аспірантами, докторантами, вчителями і вченими, близькими і рідними!

**Колектив українського мовно-
літературного факультету
імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка
ХНПУ імені Г. С. Сковороди**

Уважаемая Валентина Ивановна!

Коллектив кафедры философии сердечно поздравляет Вас с днём рождения!

С юбилеем! Возраст – это бесценный опыт, запас знаний и жизненной мудрости, пусть он вдохновляет, приносит радость и умиротворение. Гранит науки всегда был Вам по зубам, достижения и педагогические открытия заслуживали почёта и уважения. Потому, спасибо за мудрость и то, что всегда рады ею поделиться с теми, кто моложе и неопытнее Вас.

Долгие годы наши кафедры бок о бок трудятся на благо университета, передавая опыт и знания будущим преподавателям, нашей интеллектуальной элите. Так сложилось, что у нас всегда был один номер телефона на две кафедры и «жили» практически через стенку «на одной площадке».

Это обстоятельство делало нашу дружбу ещё крепче, мы часто проводили совместные конференции, поддерживали друг друга в разных начинаниях. Спасибо, что Вы были рядом и передали традиции (научные, дружеские) по наследству.

Поздравляем не только успешного и великолепного учёного, но и красивую женщину, чье обаяние и шарм всегда вызывает восторг у мужского коллектива. Желаем Вам отменного самочувствия и долгих лет жизни, отпраздновать еще много юбилеев в добром здравии в кругу близких, дорогих Вам людей и благодарных учеников и коллег.

Пусть будет счастлив каждый день,

Прекрасно каждое мгновенье,
Успехов, радости, добра,
Любви, удачи,
С ДНЕМ РОЖДЕНИЯ!!!
С юбилеем, Валентина Ивановна!!!

**Коллектив кафедры философии
ХНПУ имени Г. С. Сковороды**

Вельмишановна Валентино Іванівно!

85 років – це більш ніж ціле життя – це ціла епоха! Таким багатством не кожен може похвалитися! Нехай роки не засмучують, не забирають сили, а тільки надихають, приносять радість та приємні несподіванки.

Увесь Ваш життєвий шлях позначений віхами сходження, наукового й професійного зростання, нестримного творчого пошуку та копіткою подвижницькою працею. Найвищий професіоналізм, талант, безмежна відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей дали змогу Вам досягти значних успіхів у Вашій діяльності, здобути шану та повагу серед міжнародної та вітчизняної освітянської спільноти, колег та студентів. Своїм умінням працювати з людьми, аналізувати й оцінювати їхню плідну працю, чуйністю та умінням творити добро Ви заслужили великий авторитет і глибоку довіру викладачів і студентів.

Шановна Валентино Іванівно, прийміть в Ювілей зрілості й мудрості наші сердечні вітання й щирі побажання міцного здоров'я, благополуччя, миру, щедрої долі, щастя у житті, здійснення найзаповітніших мрій та сподівань. Нехай невичерпна енергія, наснага, гармонія й надалі будуть Вашими постійними супутниками на життєвому шляху, а фортуна подарує ще багато світлих літ у мирі, злагоді та добробуті. Хай кожна сторінка Вашого життя буде наповнена позитивом і оптимізмом, цікавими ідеями та задушевними зустрічами, приємними клопотаннями й плідними справами.

Нехай не гасне вогонь серці, інтерес до пізнання, в будинку буде тісно від гостей, а дружні вітання додадуть життєвої сили в скарбничку Вашої велелюбної душі.

З глибокою повагою і найкращими побажаннями –

***Колектив кафедри початкової і
професійної освіти ХНПУ
імені Г. С. Сковороди***

*Полюбіть педагогіку, як люблю її я.
Це моя доля, професія і сім'я.
Полюбіть педагогіку –
Вона досвід і старти,
Полюбіть педагогіку –
Вона того варта!*

Шановна Валентино Іванівно!

Вітаємо Вас із ювілеєм! Ми вдячні долі, що мали змогу працювати, навчатися, жити поруч із Вами й під Вашим керівництвом. Це особливий Божий дар, щоб так органічно поєднувати адміністративне, наукове, особистісне.

Пишаємося, що довгі роки ми спілкувалися з видатним ученим, знаним не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Саме Ви навчили нас поважати, любити і чесно служити педагогічній науці.

Радіємо, що Ви 20 років керували кафедрою, поєднуючи надзвичайну вимогливість, відповідальність, принциповість з життєвою мудрістю, гуманністю та людяністю.

Дякуємо долі, що поруч із Вами ми мали змогу вчитися взаємодовірі, взаємоповазі, взаємопідтримці. Ваші поради вселяли надію на краще, Ваша здатність радіти нашим успіхам і допомагати в будь-яку хвилину, підтримати нову ідею, корисну ініціативу свідчать про високий рівень інтелектуального і духовного багатства.

Знаємо, що головними цінностями для Вас завжди були:

- наука, якій служите віддано і чесно;
- родина, яку безмежно любите;

- учні, друзі, без яких не уявляєте своє життя.

Бажаємо міцного здоров'я Вам і родині, сімейного затишку і тепла, оптимістичного погляду на сучасне життя. Хай завжди сяють Ваші очі, а посмішка прикрашає обличчя.

**Колектив кафедри освітології та
інноваційної педагогіки ХНПУ
імені Г. С. Сковороди**

Шановна Валентино Іванівно!

Ви – світоч педагогічної науки. Моє перше знайомство з Вами відбулось заочно. Коли я була першокурсницею фізико-математичного факультету, то моєю настільною книгою став навчальний посібник з педагогіки Вашого авторства. Пам'ятаю як гамірливі студенти вишиковувалися у чергу до бібліотеки аби тільки встигнути отримати Ваші навчальні та методичні публікації.

Пізніше, коли відбувалось моє становлення як науковця, я мала честь познайомитися з Вами особисто як із заступником голови спеціалізованої вченої ради. Я і сьогодні пам'ятаю Ваші настанови щодо правильного формулювання наукового апарату дослідження, назв розділів і параграфів дисертації, оформлення тексту автореферату. Ви володієте унікальним умінням відкрито та по-доброму ділитися своїми знаннями і досвідом, Ваш ментальний позитив і світогляд ширші за Всесвіт, а кожна фраза несе глибинний зміст і відкриває нові горизонти.

Я щиро вдячна Вам за добрі поради, адже сьогодні із гордістю повторюю їх і своїм здобувачам. Завжди зберігаю в своїй душі теплі спогади про наше спілкування. І ця пам'ять пов'язує мене з юністю, з початком педагогічної і наукової діяльності.

Сердечно вітаю Вас з ювілеєм! Нехай кожен день буде сповнений радістю, посмішками та приємними емоціями. Нехай і далі Ваша потужна енергія згуртовує науковців і освітян, а Ваша справа продовжується у роботах учнів і послідовників!

Анна БОЯРСЬКА-ХОМЕНКО

Шановна Валентино Іванівно!

Найбільша цінність у житті людини – це саме життя. І, напевно, найголовнішим покликанням для кожного є укладання своєї біографії. Гармонія між Вашою особистою наповненістю людськими якостями та наповненістю вчинків і подій довкола Вас викликають, з одного боку, захоплення, а з другого – здивування: коли стільки встигли та де брали ресурс?

Вас, як особистість, як керманича кафедри педагогіки, як науковця із задоволенням можна досліджувати через призму аксіологічного, ресурсного та особистісно-діяльнісного підходів, адже в сучасному virі життя є дуже актуальним розуміти які soft skills сприяють успіхові викладацької, управлінської діяльності. Однак не менш важливі навички, які варто наслідувати у Вас, – це навички жіночності, привабливості та кохання.

Скільки створених і очолюваних Вами колаборацій, проєктів, ідей, учительських спільнот та наукових колективів варто досліджувати через системний підхід! Прекрасна та значуща, відома та потужна синергетика таких взаємодій сприяла виникненню новаторських методик, технологій, методичних розробок, які варто вивчати та досліджувати як продукти діяльності Вашої знаної наукової школи з метою їх упровадження в освітній процес закладів освіти сьогодні.

Однією з таких «енергій сумісної діяльності» є написання і моїх дисертаційних робіт під керівництвом Вашої учениці Світлани Трохимівни Золотухіної. Я неймовірно вдячна за Ваші наукові поради під час розроблення технології підготовки майбутніх учителів до педагогічної імпровізації, а втілення Вашої ідеї – написання науково-дослідницької роботи про кафедри педагогіки закладів вищої

педагогічної освіти України – стало для нас зі Світланою Трохимівною викликом, який ми втілили в життя і, сподіваємося, виправдали Ваші сподівання, належно дотримуючись акмеологічного підходу.

Валентино Іванівно, Ваша особистість є ціннісним орієнтиром для кожного, хто хоча б трішки є дотичним до Вас та Вашої науково-педагогічної діяльності, до Вашої родини та друзів. Ваші праці та наукові доробки активізують не тільки пізнавальну діяльність, а й наукову допитливість та активну життєву позицію.

Радійте кожному дню! Знаходьте позитив у кожній справі! Чуйте приємне у кожній розмові! З повагою,

Ольга БАШКІР

Уважаемая Валентина Ивановна!

Сердечно поздравляю Вас с юбилейным днем рождения! Хочу пожелать Вам и Вашим близким крепкого здоровья, успехов и благополучия! Рада возможности выразить Вам благодарность и восхищения Вашим профессионализмом, высоким уровнем научной подготовки, умением гармонично сочетать опыт Учителя и Ученого с большой буквы!

Валентина Ивановна, я благодарна Вам за назначение моим научным руководителем, а со временем и научным консультантом – Светланы Трофимовны Золотухиной, без которой вряд ли я смогла бы стать тем, кем я сейчас стала. С Вашей легкой руки Светлана Трофимовна стала для нашей семьи близким и родным человеком! У Вас потрясающее чувство подбирать руководителей!

Я Благодарю Вас и за тему моей кандидатской диссертации – возможность ближе познакомиться с научной работой в истории университетов было определяющим для меня и навсегда стало моим основным профессиональным долгом и увлечением!

Я говорю Вам также огромное спасибо как моему первому и главному рецензенту по докторской диссертации. Более строгого и принципиального рецензента было бы трудно себе представить... я очень волновалась и переживала! Низкий поклон Вам за высокую оценку моей диссертации, положительный отзыв на нее и на кафедре, и на совете!

Бесценными были Ваши рекомендации для меня и как для начинающего научного руководителя! Ваши замечания и советы стали основой для моего профессионального роста!

Валентина Ивановна, огромное спасибо Вам за Ваш труд, Вашу веру в меня, за пример высокого отношения к педагогической науке, к истории педагогики!

С уважением и благодарностью,

Лена ДРУГАНОВА

Шановна Валентино Іванівно!

Вітаю Вас з ювілейним Днем народження! Бажаю здоров'я, родинного щастя і затишку. Оптимізм і мудрість, досвід і знання, добро і щирість Вашої душі нехай зоріє в житті!

Ваш життєвий шлях – то справжній приклад служіння науці й освіті. Ерудованість, інтелігентність, вишуканість, непересічний талант організатора завжди викликали і продовжують викликати захоплення.

Ви стали «провідником» в педагогічну науку для багатьох людей, формували упевненість, відкривали нові філіграні наукової творчості. Ви відчували, чим людина живе, чим дихає, про що мріє. Пригадую нашу першу зустріч, коли я, вчитель сільської школи, приїхала складати вступний іспит до аспірантури на кафедрі педагогіки. Хвилювалася неймовірно, бо викласти теорію педагогіки перед поважними професорами для вчителя-практика завжди складно. Але Ви, як голова комісії, поставили єдине додаткове питання: «Де і ким Ви працюєте?» І тут зав'язалася жвава дискусія про методи реалізації проблемного навчання у процесі викладання історії в школі. Я до сих пір пам'ятаю приклади, настанови і рекомендації, висловлені Вами. Вони потрапили в серце і згодом зарясніли густим колоссям. З роками я зрозуміла просту істину, як важливо сказати напутні слова людям, які обирають дорогу в царину науки – дорогу довжиною в життя!

Щиросердно дякую за мудрі слова, тепло і добро, які Ви даруєте мені по житті. Вони не тліють з часом!

Низький уклін за благословення в науку! З повагою і вдячністю

Людмила ЗЕЛЕНСЬКА

Дорогая и любимая Валентина Ивановна!

Я бесконечно благодарна Судьбе за то, что мне посчастливилось познакомиться с Вами. Спасибо Вам за Ваши советы и наставления, помощь и поддержку. Именно встреча с Вами и Светланой Трофимовной определила мою судьбу!

Искренне и с удовольствием желаю Вам активного, интересного и радостного долголетия! Пусть не иссякает источник Вашей энергии, жизнелюбия, а кукушки, не зная усталости, предрекают долгие лета, наполненные благополучием, любовью, семейным уютом, здоровьем и оптимизмом!

Сердечно поздравляю Вас с юбилейным Днем рождения! Пусть каждый день будет счастливым, светлым и радостным!

С уважением и благодарностью, искренне Ваша

Лена КИИ

Шановна Валентино Іванівно!

Щиро вітаю Вас з ювілеєм! Зичу міцного здоров'я, сімейного благополуччя, добробуту, гарного сонячного настрою, здійснення всіх Ваших бажань!

Дякую Вам за Вашу підтримку, за те, що завжди вчили бути справжніми, незалежними від обставин, самими собою.

Всього Вам найкращого! З повагою

Олена КОРНЮШ

Уважаемая Валентина Ивановна!

Поздравляю Вас с Днем рождения! Хочу пожелать Вам отменного здоровья, внутренней энергии, оптимизма, бодрости духа и семейного благополучия.

Спасибо Вам за вдохновение и творческую энергию, который Вы заряжали в написании научных работ, за мудрые наставления, поддержку и готовность всегда выслушать, посоветовать и помочь. Вы дарили ученикам свои знания, талант, мастерство, умело направляя на пути научных поисков и находя индивидуальный подход к каждому ученику. Вы источник неиссякаемой творческой энергии, пример высокого профессионализма и трудолюбия, чуткого отношения к людям, невероятной эрудиции и научной смелости. Я рада быть частью научной школы, посвященной проблемам развития познавательной активности учащихся. Спасибо Вам за творческий импульс в научной работе, доброту, понимание, искренность, поддержку и помощь!

Еще хочу поблагодарить Вас за высококлассную подготовку Ваших учеников, которые успешно продолжают Ваши начинания, – за моего научного руководителя Елену Николаевну, которая тоже вкладывает в свою работу и в своих учеников сердце и душу. Я благодарна судьбе, что на моем пути встретились такие люди, которые выслушают, помогут и поддержат в любой жизненной ситуации.

Сердечно желаю доброго здоровья и благополучия Вам и Вашим близким!

Светлана ЛУПАРЕНКО

Шановна Валентино Іванівно!

Пам'ятаю свій перший рік роботи на кафедрі та як Ви завітали до мене разом зі Світланою Трохимівною на семінарське заняття і...дали позитивну оцінку. Я до сьогоднішнього дня пам'ятаю усі Ваші слова і намагаюся тримати відповідну планку.

Від усього серця вітаю Вас з ювілеєм! Вітати хороших людей завжди приємно, а таку чудову людину, як Ви, – вдвічі приємніше. Щиро бажаю, щоб у Вас завжди було всього вдосталь: здоров'я, посмішок, сонячних днів, вдалих ситуацій, захоплення, любові, привітань, підтримки, вірних друзів та колег, геніальних ідей, почуттів та емоцій, сили... Але головне, щоб у потрібну хвилину у Вас завжди було те, що Вам потрібно, а поруч були завжди рідні люди та надійні друзі, Ваші учні. З повагою

Тетяна СОБЧЕНКО

Шановна і дорога Валентино Іванівно!

З ювілейним Днем Народження! Я вдячна долі, що вона мені подарувала зустріч з Вами – Людиною з великої Літери, Жінкою, Науковцем, Особистістю! Я дуже добре пам'ятаю першу зустріч з Вами на кафедрі педагогіки, яка в 1980 році знаходилась на вул. Артема, 29. Ви давали настанови нам з Оленою Тубаєвою щодо участі в олімпіаді з педагогіки, котра в той час проводилась у Полтавському державному педагогічному інституті на кафедрі педагогічної майстерності. Я пам'ятаю Ваші очі, Вашу добру посмішку, Вашу закоханість у педагогічну науку. Ми слухали Вас дуже уважно, затамувавши подих, бо перед собою ми бачили Справжнього Вчителя, який любить дітей, любить справу, якою займається, який щедро ділився таємницями педагогічної майстерності, своїми педагогічними ідеями та досвідом!

Я дуже вдячна Вам, дорога Валентино Іванівно, що Ви, як очільник кафедри педагогіки, дозволили мені навчатися в аспірантурі, працювати в лабораторії експериментальної дидактики, а пізніше – навчатися в докторантурі! Це велика радість і щастя слухати Вас, працювати разом з Вами, дихати з Вами одним повітрям! І я завжди була переконана в тому, що саме таким повинен бути справжній Вчитель, Науковець, Наставник!

За більш ніж 30 років роботи в ХНПУ імені Г. С. Сковороди я хочу подякувати Вам, Вельмишановна Валентино Іванівно! Подякувати за ту наукову атмосферу, творчість, людяність, підтримку, яка панувала на кафедрі, за всі Ваші ідеї, за лекції, які мені пощастило відвідати, за іспити, які я мала честь приймати разом з Вами на факультеті

іноземної філології, за ті наукові ідеї, якими Ви щедро ділилися зі своїми учнями! Нехай доля береже Вас, дарує здоров'я, радість, довгі роки щасливого життя!!! Ви нам дуже потрібні, дорога і любима Валентино Іванівно!

Дякую вам за щастя бути вашою ученицею! Низькоуклінно дякую!
З великою повагою і безмежною вдячністю

Людмила ШТЕФАН

*Учитель! Перед именем твоим
Позволь смиренно преклонить
колени...*

Дорогая Валентина Ивановна!
Дорогой и бесконечно уважаемый мой Учитель!

От всей души искренне поздравляю Вас с юбилеем! Хочу пожелать Вам здоровья, ярких моментов в жизни, только положительных эмоций и внимания Ваших учеников!

Хорошо помню тот день из студенческой молодости, когда впервые увидела Вас. Профессор Валентина Ивановна Лозовая вошла в аудиторию филологического факультета читать лекцию по педагогике. Все мы, студенты младшего курса, замерли от восхищения Вашим образом. Строгий профессор, который доступно и увлеченно рассказывал нам о силе педагогической науки и роли педагогической деятельности, заряжал нас педагогической энергией. Позже, став преподавателем, я поняла, насколько это непросто - влиять на аудиторию не только содержанием речи, но и образом в целом, что за этим стоит огромный труд. Это было Ваше педагогическое искусство, педагогическое мастерство, которому я позже стремилась подражать. А Ваш образ? Ваши всегда элегантные платья с платочком на шее погружали нас, провинциальных девчонок, в мир фантазий о моде, силе женского обаяния... Спасибо Вам за то, что «влюбили» меня в преподавательский труд, что взяли меня под свое «крыло» во время

защиты дипломной работы на тему «Формирование положительного отношения школьников к учебному труду».

Ваши советы и критические замечания во время моей работы над кандидатской диссертацией, а позже консультирование написанием докторской диссертации – это тот Ваш неоценимый вклад в становление меня как ученого с докторской степенью. Спасибо Вам за то, что поверили в меня, помогли и поддержали на всех этапах моего научного пути. И сегодня помню то, как Вы, добавив всего лишь одно слово в ключевое определение «педагогической деонтологии», раскрыли для меня целый пласт нового видения научной проблемы.

Спасибо Вам за участие в моем жизненном пути; за мудрость, которой Вы делитесь при встречах; за те жизненные уроки, которые Вы, не навязывая, преподаете каждый раз, рассказывая о пережитых Вами жизненных моментах; за «знакомство» с легендарными личностями из прошлого, с которыми Вас когда-то свела судьба... Благодаря Вам я имела такую возможность. Очень хочу еще многое с Вами обсудить и многим поделиться.

С огромным уважением, безграничной любовью и благодарностью Ваша ученица

Марина ВАСИЛЬЕВА

Вельмишановна Валентино Іванівно!

Ювілей підсумовує пройдене й створене. Це, так би мовити, – найвища атестація людини і фахівця. Увесь Ваш життєвий шлях позначений віхами сходження, наукового і професійного зростання, нестримного творчого пошуку та клопіткої подвижницької праці.

Ви – талановита педагогиня, мудра наставниця, яскрава особистість, яка по праву може пишатися набутим досвідом, духовним та інтелектуальним потенціалом, успіхами та досягненнями на науковій ниві.

Для мене Ви – справжній приклад науковця з Великої літери, зразок шляхетності та елегантності, джерело невичерпної енергії, професіоналізму та працьовитості. Ви професіонал, який завжди несе в собі творчий заряд, що заряджає інших своєю захопленістю.

Ваш високий професіоналізм та безмежне почуття віри у своїх студентів, аспірантів, докторантів та колег змінюють межі звичного мислення, творчий підхід, задекларований Вами в педагогічній науці, дає можливість кожному розвивати професійні та особисті якості педагога нової формації!

Ви з тих людей, зустріч з якими духовно збагачує! Для мене Ви назавжди стали прикладом справжнього науковця – самовідданого, послідовного у своїх діях, свідомого своєї благородної мети дослідника. Вдячна долі за можливість спілкування з такою чудовою, небайдужою, мудрою, визначною людиною, як Ви!

Тож нехай притаманні Вам інтелігентність, виваженість, цілеспрямованість та професіоналізм, невичерпна життєва енергія й надалі приносять успіхи в педагогічній та науковій діяльності, якій Ви сповна віддаєте свої знання, досвід, талант.

За Вашими плечима – безцінний досвід, багаж знань і життєвої мудрості, багаторічна самовіддана праця на педагогічній ниві, тисячі студентів, аспірантів, докторантів, котрі досягли в житті значних висот саме завдяки Вашому навчанню, сотні науково-методичних публікацій і серце, стовідсотково віддане справі всього життя.

Дорога Валентино Іванівно, дозвольте в Ювілейний День народження висловити Вам – авторитетному фахівцю, мудрому керівнику – глибоку вдячність за наукову співпрацю, неординарні підходи, толерантність, за теплі слова і підтримку.

Хай щоранку доля наливає вам горнятко сонця, краси, гармонії, радості, любові, творчого натхнення і приємних несподіванок! Хай у Вашому домі завжди панують мир і злагода, у серці – доброта, а у професійній справі – мудрість та виваженість!

Бажаю Вам життєрадісних і довгих років життя та особистих гараздів! Хай вистачає енергії на всі справи, хай кожен день буде ефективним, а кожна мить життя – радісною та неймовірною!

Хай кожне «сьогодні» буде наповнене енергією та натхненням, а кожне «завтра» готує перспективи й успіх! Хай усі геніальні ідеї втілюються в життя, професійна діяльність буде плідною, а відпочинок – фантастичним!!

Хай харизматичність, креативність, енергійність, наполегливість і надалі будуть Вашими вірними супутниками! Хай роки залишають тільки світлі спогади, а майбутнє дарує ще багато щасливих літ, сповнених радості, добра, надії!

Многая і благая літа Вам!

З найкращими побажаннями і вдячністю –

Наталія ВОЛКОВА

Моя дорога, люба Валентино Іванівно!

Завдяки Вам я точно знаю, що казка можлива в реальному житті! Як там у Шарля Перо? Працелюбна Попелюшка перетворюється на прекрасну принцесу за допомогою чарівної палички Хрещеної... Казковий сюжет ожив у моєму житті. Моя дорога Хрещена, я знала Вас усе життя. Виросла на розповідях своєї мами про цікаве, веселе студентське життя дівчат-філологів Харківського державного педагогічного інституту, про надзвичайно розумну, добру, веселу, іноді бешкетну Валю Лозову; про її кмітливий розум, про її надзвичайну працелюбність, про її вміння товаришувати протягом усього життя. Перша наша зустріч відбулася у Полтаві, коли мені виповнилося дев'ять. Ви так щиро посміхалися, так лагідно говорили, а очі, Ваші карі, оксамитові очі, вони випромінювали стільки енергії і тепла!!! На згадку про приїзд подарували мені книгу Д. Дефо, підписавши «Милой Лариске, за успешное окончание учебного года». Я ним пишалася... Це було певне визнання науковця доцента Лозової. Я і мріяти не могла, що мене якихось п'ятнадцять років, і нас об'єднає спільна робота, спільні інтереси, спільні секрети... Ніколи не забути той день, коли Ви запропонували дослідити наукову проблему спочатку кандидатську, згодом докторську. Ви вірили в мене, вірили, що я можу це зробити. А далі – наполеглива, копітка робота, неймовірний інтерес, науковий азарт і страшенна відповідальність – не підвести Вас, моя дорога Хрещена! Пам'ятаю всі Ваші уроки, поради щодо наукової праці, до викладання, до людей, до себе, до родини. Завдяки Вам я та, хто є

зараз. Ви чарівниця, але чарівна паличка вам не потрібна, бо маєте надзвичайні якості: людяність, щирість, простоту, природність, доброту, мудрість. Вони роблять чудо з кожним, хто Вас знає. Вони змінили мене, моє життя.

Моя дорога Валентино Іванівно! Моя мила Хрещена, дякую долі, що Ви зі мною! Зичу Вам здоров'я, оптимізму, невичерпних сил! Нехай добро і любов, подаровані Вами, повернуться сторицею, зігріваючи душу, даруючи натхнення, позитив і радість!

Лариса ГЕРАСИМЕНКО

Как быстро бежит время! И снова очередной юбилей. Как много хочется пожелать, вспомнить чудные мгновения общения с Вами.

Мы попадали к Вам не «слепыми котятками», а уже взрослыми, со своими мыслями, бунтарскими идеями, а Вы иногда потихонечку, а иногда круто, поворачивали нас в совершенно другую сторону, на другую дорогу. Мы сначала сопротивлялись, упирались, ничего не хотели менять, а оказывалось, что Вы правы, что Вы лучше нас видели цель и пути ее достижения.

Удивительная Ваша способность обнаружить «изюминку», находясь в это время в автобусе, поезде, на кухне или еще где-то. Вы постоянно в размышлениях, раздумьях, поиске чего-то нового, того, что развивает и обогащает педагогическую науку. И по прошествии многих лет понимаешь, какое счастье мы повстречали на своем жизненном пути. Мы встретили Учителя, который научил нас думать, искать и находить «изюминки», которые полезны не только нам, но и другим, в том числе теперь уже и нашим ученикам. Ваша школа разрастается, крепнет, прославляя Ваше имя.

Поэтому, дорогая и уникальная Валентина Ивановна, с юбилейным Днем рождения! Здоровья Вам и Вашим родным, благополучия.

Любим и уважаем, ценим и преклоняемся!

Семья ГРИНЕВЫХ-МАСИЧ

Шановна Валентино Іванівно, многії і благії літа!

Прийміть найщиріші вітання і побажання всіляких гараздів у День Вашого Ювілею від сім'ї Дейниченків! Ваше свято – чудова нагода не лише поздоровити Вас і побажати всього найкращого, але й висловити нашу глибоку повагу Вам як талановитому науковцю, людині, безмежно відданій справі, працьовитість і наполегливість якої у звершенні поставлених цілей дали змогу не тільки досягти значних особистісних успіхів, а й здобути велику людську шану і повагу серед колег, наукової спільноти та Ваших учнів!

Ми безмежно цінуємо Вашу людяність, добрі поради, виважені рішення, підтримку і розуміння. Дякуємо Вам за чуйність, уміння творити добро! Ми пишаємося Вами й від щирого серця бажаємо міцного здоров'я, енергії, ентузіазму, море любові, сімейного затишку і благополуччя, щастя в житті, успіхів, нових плідних здобутків, здійснення заповітних мрій та сподівань! Нехай кожен день додає життєвих сил, оптимізму для втілення в життя найсміливіших задумів, а в серці завжди живе любов рідних і близьких Вам людей!

З великою повагою і любов'ю

Ваші ДЕЙНИЧЕНКИ

Валентина Ивановна!

Я счастлив, что судьба подарила мне возможность под Вашим руководством нырнуть в недра педагогической науки.

И только Вы, Валентина Ивановна, как лоцман, смогли меня, директора УПК, начальника управления образованием и депутата района, провести мимо рифов и направить в нужное русло научно-методической работы с учителями.

Я благодарен Вам, Валентина Ивановна, что именно Ваше руководство моим научным становлением позволило опубликовать систему управления научно-методичной работой учителей в 10 разных учебных пособиях и защитить опыт работы с педагогическими кадрами в школах Киевского района на президиуме Академии педагогичных наук Украины.

Валентина Ивановна, с Днем рождения! Здоровья Вам и многая, многая лета!

Анатолий ЕРМОЛА

Дорогая Валентина Ивановна!
Мой учитель, наставник, научная мама, коллега и друг!

В юбилей принято поздравлять, благодарить, вспоминать яркие моменты совместной жизнедеятельности и, конечно же, желать.

Я искренне поздравляю Вас с юбилеем. Нельзя и не могу забыть все, что сложилось у меня в профессиональном и личном плане, состоялось благодаря Вашему активному участию, помощи и поддержке. Именно потому ни при каких обстоятельствах я не могла бы забыть или обидеть Вас невниманием, словом, действием.

За большую совместную жизнь и профессиональную деятельность мною было много сказано и написано о Вас, как о выдающемся ученом, прекрасном преподавателе, заведующей кафедрой, надежном друге и коллеге, заботливой жене, маме, бабушке, тещи, уникальной личности (статьи в газетах «Освіта», «Освіта України», «Время», «Учитель»; журналах «Імідж», «Педагогіка і психологія», «Харківський колегіум»). Но при этом каждый раз в памяти возникают разные события – яркие, веселые, деловые, красочные, иногда грустные, но очень личные.

Мы знакомы очень давно. И за это время нас связала не только совместная работа на кафедре, написание докторской диссертации под Вашим руководством, а особая дружба учителя и ученика.

Я не стану описывать в деталях нашу жизнь: совместные праздники, поездки в гости к родственникам, прогулки зимой и летом на природе, экскурсии за город и многое, многое другое. Но есть у нас нечто, принадлежащее только нам.

Как никто и никогда не повторит книгу о Вас, подготовленную Вашей ученицей д.п.н., проф, член-корр. НАПН Украины А. В. Троцко,

так и никто не повторит уже наши ежедневные утренние встречи в эфире почти четверть века.

Они стали для нас жизненно важными как воздух, вода. О чем можно говорить столько лет и каждое утро? О том, о чем говорят близкие люди: мама и дочь, подруги, сестры, учитель-ученик. Обо всем: о погоде, о природе, о науке, о взаимоотношениях, о тенденциях развития науки и образования, о кулинарных изысках, о моде, о событиях в городе и в мире, и о многом, многом другом. Эти встречи в эфире бывают «тематические» и «обзорные», «длительные», «кратковременные». Это наше счастье, и наш особый секрет. С годами мы расширили аудиторию, и у нас появился третий собеседник: грамотный, профессиональный, интересный, серьезный (проф. Е. Н. Ионова). Она внесла в нашу эфирную жизнь особую струю, особые краски, новое видение событий, собственное критическое профессиональное мнение.

Что я хочу пожелать? Конечно здоровья, здоровья и еще раз здоровья Вам, Ивану Матвеевичу, детям, внукам и правнукам. Желаю, чтобы Вам удалось всех их увидеть и пообщаться. Желаю, чтобы мы могли еще долго встречаться и не только в эфире.

Желаю, чтобы Вы не перестали, вдруг, желать:

Желать читать, готовить и любить,

Гулять, встречать гостей и нам звонить,

Желать общаться с близкими, родными,

С людьми серьезными и заводными.

Пусть не сужается научный круг

Я этого желаю, мой учитель, друг!

Светлана ЗОЛОТУХИНА

Дорогая Валентина Ивановна!
Любимый наш Учитель!

В кругообороте года есть определенные значимые вехи, в частности знаменующие переход от одной поры года к другой.

С Вами и Днем Вашего рождения, конечно же, неразрывно связано начало весны – самого ожидаемого времени года, весны с ее ярким солнечным светом, молодой листвой, первоцветами, оранжево-золотистой палитрой тюльпанов, нарциссов, мимозы. И как приход весны осеняет благодатью возрождения, так и Вы даруете надежду и вдохновение!

Весной все ново; да и сами весны всегда не похожи одна на другую, в каждой весне есть особая неповторимость. Так и Вы, дорогая Валентина Ивановна, не перестаете удивлять – нестандартностью мышления и равнодушием, неиссякаемой жизненной энергией и способностью взывать к сердцам других людей. Общение с Вами духовно обогащает, окрыляет, открывает горизонты мудрости, истинного познания и самопознания.

При всей многогранности и уникальности Вашей личности – как Человека с широким мировоззрением и твердой нравственной позицией, как непререкаемого авторитета-профессионала, основателя и руководителя научной педагогической Школы – основное чувство, которое наполняет меня, это чувство благодарности.

Я благодарна Вам за добрую и светлую память о моей маме, за проникновенные воспоминания о совместной работе, дружбе, взаимопонимании и взаимодоволии между вами.

Дорогой Учитель! Я благодарна Вам как моему научному консультанту. Вам пришлось меня, физика, трансформировать в педагога. Это был непростой процесс, но Вы были терпимы, великодушны и сострадательны. Как и все сторонники вальдорфского движения, благодарна также за Ваш вклад в создание свободного пространства для развития вальдорфской школы в Украине и признания ее государством. Только Вам было под силу стать выше предвзятых мнений о Рудольфе Штайнере и его детище и позволить мне заниматься той проблемой, которая была и остается для меня экзистенциональной.

Не меньше благодарна Вам за то, что Вы сделали для профессионального становления моих детей – Антона и Оли! Спасибо, дорогая Валентина Ивановна, что моя семья всегда согрета душевным теплом Вашего искреннего интереса и неподдельной заботы!

Дорогая Валентина Ивановна! Я благодарна Вам за дружбу со Светой (профессором С. Т. Золотухиной) – Вашей самой любимой и благодарной ученицей, у которой есть чему поучиться – искренности, надежности, доброте, умению радоваться успехам другого человека...

Глубокоуважаемая и любимая Валентина Ивановна! Поздравляю Вас с Днем рождения и Юбилеем! Желаю Вам, Ивану Матвеевичу,

Вашим детям, внукам и правнукам крепкого здоровья, семейного уюта, благополучия, радостных и долгих лет жизни!

Валентина Ивановна! Пусть сторицей возвращаются к Вам душевная щедрость, сопереживание, добро, что Вы дарили людям всю жизнь! Пусть Ваше сердце наполняет неиссякаемый оптимизм, любовь, уважение и поддержка учеников, семьи, родных и близких! Пусть Вас на жизненном пути никогда не покидает Вера, поддерживает Надежда, согревает Любовь, вдохновляет Мудрость! Многая лета! Низкий поклон!

С любовью и уважением

Елена ИОНОВА

Валентино Іванівно!
Шановна, люба наукова МАМО!

Прийміть сердечні слова подяки за Вашу працю і привітання з нагоди ювілея!

Як швидко спливає час. Летить стрімко за водою, його не повернути. І лише згодом розумієш, що стрімка течія часу віднесла в бурхливий Океан Життя все, що зовсім недавно хвилювало, здавалось, було недосяжним. Перші кроки у науку, як перші дитячі кроки: хочеться бігти, здається все таким простим... Тільки згодом розумієш, що той шлях тернистий, на ньому багато перешкод, інколи майже прірв. Своїми мудрими порадами, чуйним ставленням і слухними настановами Ви допомагали долати непростий шлях у світ науки та викладацької майстерності. Як мама веде дитину по житті (вчить ходити, говорити , самостійно діяти й творити) , так і ВИ – люба і шановна Валентино Іванівно – турботливо, спочатку під пильним наглядом, ввели у цей світ. А потім створили всі умови для самореалізації, допомогли відбутися як науковцю і викладачу.

Я дякую Богові, що Він подарував мені Вас, як матір у дитинстві, і як Моїсея в дорозі життя.

Спасибі Вам, дорога УЧИТЕЛЬКО, за всі знання, що ви мені подарували, за мудрість, яку Ви для мене відкрили, і за досвід, яким Ви зі мною поділилися! Спасибі Вам за допомогу і турботу, увагу і настанови, за критику та дискусії, за терпіння та підтримку. Красно дякую за Ваш професіоналізм, багатий досвід, добре і справедливе ставлення!

Щиро бажаю Вам міцного здоров'я, особистого щастя, доброї вдачі, терпіння, гарного настрою і ще довгих років життя!

Любов КАЛАШНІКОВА

Дорога і шановна Валентино Іванівно!

Вітаю Вас із знаменною датою. Я вдячний долі за честь бути Вашим учнем і пишаюсь тим, що Ви були і залишаєтесь моїм Учителем. Дякую за Вашу мудрість, Ваші знання та досвід.

Нехай всі фарби світу огорнуть Ваше життя радістю, красою та теплом. Нехай підтримка та любов близьких, колег, друзів багаторазово дарує турботу, позитивні емоції, бажання діяти й творити.

Вітаю з Днем народження і бажаю святкувати ще багато ювілеїв у доброму здоров'ї. Многая, Многая, Многая Літа!!!

З повагою, вдячністю і любов'ю

Сергій МИКИТЮК

Дорогая Валентина Ивановна!

Как быстро летит время! И вот у Вас особенный юбилей, возможность отмечать который дается в жизни не каждому! Вам идут Ваши года! В глазах столько света, остроты ума, мудрости, задора, в улыбке - тепла и доброты. Вы особенный человек в жизни многих из нас, кому повезло работать под Вашим руководством. Спасибо Вам за то, что помогли сделать первые шаги в педагогической науке и практике, поделились своим мастерством, правильно направили,

вовремя подсказали, подали ценные идеи, при этом вложили частичку своей души, уникального ума, многому научили, были примером в проявлении не только научной принципиальности, требовательности к себе, необыкновенного трудолюбия, организованности, ответственности, но и колоссального терпения, доброжелательности, искренней заботы, были настоящим научным Ангелом-хранителем, Учителем! У Вас хватало сил принимать новое, прогрессивное, отвергать пустое, находить удовольствие в непростой ежедневной работе! И как сегодня мы богаты имея Ваши научные и методические накопления!

Будьте здоровы, счастливы, спокойны за близких и дорогих людей!
Берегите себя! Многие лета!

С уважением и любовью

Марина ПИСОЦКАЯ

Валентина Іванівна Лозова – це мій Учитель!

Учитель у найбільшому, всеохоплюючому та глибокому сенсі цього слова.

Уроки Валентини Іванівни – це не тільки про науку та роботу, це уроки поваги до людей, уроки професіоналізму, уроки відповідальності, уроки любові та добра.

Далекий 1990 рік. Вулиця Алчевських, 29. Кабінет кафедри – ошатний, затишний, весь у книжках та журналах. Заслуховують студентські наукові роботи. Валентина Іванівна керує роботою журі. Виступаю і я, першокурсниця фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Валентина Іванівна слухає так зосереджено, немов виступають справжні науковці, задає питання, висловлює зауваження. І все це так делікатно і виважено, із такою відчутною щирою увагою до кожного виступаючого. Як ніхто інший, саме Валентина Іванівна стала тоді для мене зразком поваги та людяності, вміння бачити та розрізняти найкраще в кожному, плекати та підтримувати його.

Пройшло п'ять років. І знову кафедра педагогіки на Алчевських, 29. Тепер вже у ролі аспірантки я опинилася у серці кафедри – у кабінеті завідувачки. Хвилювалася просто до нестями. Розпочалася розмова про вибір теми кандидатської дисертації. Валентина Іванівна дуже уважно придивлялася до мене, задавала короткі питання. І раптом, абсолютно несподівано для мене запропонувала декілька таких напрямів роботи, які немов були створені для мене, абсолютно точно влучили у моє серце, були цікаві та нові. Немов сам по собі склався план роботи, орієнтовна

структура. Лише високий професіоналізм Валентини Іванівни, який закладався у її щоденній роботі над собою, дозволив стати своїм студентам та аспірантам справжнім керівником, зрушити їх на результативну працю, становлення та розвиток.

Наступні роки роботи над кандидатською дисертацією назавжди запам'яталися регулярними зустрічами з Валентиною Іванівною вже у її новому кабінеті, завжди дуже світлому та гостинному – кафедра переїхала на Валентинівську, 2. Валентина Іванівна призначала дату та час, змінити які було майже неможливо – потік аспірантів, студентів, колег вирував на кафедрі, на неї чекали та потребували усі. Проте, якщо було домовлено про годину чи дві роботи – це були тільки твої години. Валентина Іванівна приносила прочитаний нею матеріал і, ніколи не відволікаючись ні на що інше, ми розмовляли, розмовляли, розмовляли... А потім можна було опрацювати сам текст роботи – на його полях швидким почерком Валентина Іванівна робила правки – завжди такі точні та влучні. Ці правки, виконані тонким світлим олівцем були найціннішими та найважливішими для кожного аспіранта. У цих правках було зосереджено наукову силу, інтелект, випереджаючі наукові передбачення. Валентина Іванівна ніколи не пропускала повз своєї уваги жодної сторінки роботи своїх аспірантів – її редакція була гарантією якості та відповідальності, запорукою успішного захисту та визнання роботи.

Одного дня, під час робочої зустрічі, я повідомила Валентині Іванівні, що виходжу заміж. Пам'ятаю, що хвилювалася, бо не знала, як відреагує Валентина Іванівна – робота над дисертацією була ще не закінчена і природньо, треба було б зосередитися виключно на ній. Але не мене чекали не тільки щирі вітання та добрі побажання.

Валентина Іванівна дала мені головний життєвий урок: «Запам'ятай, в тебе тепер буде родина і ти зможеш зробити усе, чого прагнеш, тільки тоді, якщо ти будеш все робити з любов'ю і добром. Ніколи не зраджуй їм, тільки любов та добро долають усе!».

Дорога Валентина Іванівна! Усе життя пам'ятаю про Ваші уроки! Від щирого серця бажаю Вам міцного здоров'я, благополуччя в родині, тепла та радості! Нехай вдячність Ваших учнів освітлює Ваше життя! Довгі та благії літа!

Уклінно вдячна

Наталія ПОНОМАРЬОВА

**Любимая, родная моя Валентина Ивановна, моя лучшая
в мире Научная Мама, моя вторая МАМА!!!**

От всей души поздравляю Вас со славным Юбилеем! Вы ниспосланы мне Божьим провидением! Вы всегда верили в меня, радовались моим успехам, поддерживали в трудные и трагические минуты... Спасибо Вам за Ваши уроки Добра и Мудрости! Я всегда восхищалась и восхищаюсь Вашим недюжинным умом, активностью, инновационностью, научной смелостью, решительностью, умению искренне радоваться успехам других, щедро делиться своими идеями, Вашей необыкновенной Человечностью. Низкий Вам поклон за всё, за всё, за всё!!!

Дорогая НАША Валентина Ивановна! Разрешите сказать Вам огромное спасибо от всех кафедралов разных времён за Вашу постоянную заботу о каждом из нас, за то, что Вы создали такую мощную, я бы даже сказала мощнейшую, во всех смыслах команду. И при этом Вы жили не только настоящим, но всегда смотрели в будущее. Именно благодаря Вам на нашей кафедре не только родились и окрепли замечательные традиции, но они продолжают безостановочно развиваться. Почему? Да потому что Вы сумели попасть в десятку с выбором своего преемника С. Т. Золотухиной, разглядеть в каждом из нас изюминку и направить её в нужное русло, привлечь на кафедру необыкновенно талантливых людей, которых Вы определяли с первого взгляда и слова. Так было, например, в случае с Лилей Головашкиной, которую Вы «открыли», просто ожидая автобус и услышав, как она виртуозно объясняет семилетнему сыну, казалось бы, простые житейские вещи. Ещё раз ОГРОМНОЕ ВАМ СПАСИБО!!!

Желаю Вам ЗДОРОВЬЯ, чтоб в Ваших тёплых глазах всегда мы видели искорки радости и счастья, пусть всегда с Вами рядом будут Ваши верные и благодарные ученики, пусть у Ваших близких будет самая счастливая Мама, Бабушка, Прабабушка! Пусть поскорее и навсегда уйдёт из нашей жизни пандемия и мы стали часто встречаться не только в телефонном режиме. Пусть все сказанные Вам пожелания исполнятся!

Я Вас люблю! По Вам равняю жизнь.
Всегда я ощущаю Ваше «Леночка, держись!»
«Я Вас люблю!» готова вечно повторять
И благодарно голову склонять опять, опять...

Вы научили нас, что ценно, что бесценно,
И понимать, что тленно, что нетленно,
И что такое настоящее добро и благородство,
А что такое есть моральное уродство.

Вы научили, как изюминки искать
И как обиды с Богом отпускать.
При этом проявлять всегда принципиальность
И с каждым находить мажорную тональность.

Вы научили нас творить и преданно любить,
Вы научили нас друзей, учеников ценить.
Вы сподвигали с первым лучиком вставать
И в трудную минуту никогда не ныть, не унывать.

Желаю Вам, чтоб нами Вы гордились,
Чтоб лучики в глазах всегда искрились!
К ногам хотелось Вашим бросить все цветы –
Вы – символ наш Ума, Добра и Красоты!!!

Желаю Вам, родной мой Человек,
Чтоб счастье было с Вами сотню лет!
Здоровья Вам, добра и исполнения мечт,
С людьми любимыми горячих и почаще встреч!

Столетний справить юбилей
Вы дайте мне сегодня слово.
И пригласить туда свих родных, друзей
И чтоб среди них была Тубаева-Попова.

С любовью навечно Ваша

Елена ТУБАЕВА-ПОПОВА

Уважаемая Валентина Ивановна!

Разрешите нам присоединиться с искренними поздравлениями в Ваш Юбилей к Вашим ученикам!

У Вас было много учеников – школьники, студенты, аспиранты, докторанты, коллеги – все, в кого Вы вложили частичку себя, своей души, для кого открыли Мир Науки, пробудили тягу к творчеству. Собственным примером Вы воспитывали любовь к профессии, трудолюбие, уважение к людям, целеустремленность, настойчивость, скромность. Вы прощали ошибки и терпели неисполнительность, учили не отступать перед трудностями, а преодолевать их. Вы верили в своих учеников и они старались Вас не подвести.

Ваша жизнь – это любовь ко всем своим ученикам. Именно эта

$$\sum a_i \text{Шк}_j + b_i \text{Студ}_j + c_i \text{Асп}_j + d_i \text{Докт}_j = \text{❤}$$

любовь вдохновила нас открыть Формулу Любви как бесконечную сумму качеств, вложенных Вами в своих Школьников, Студентов, Аспирантов, Докторантов.

Среди этих качеств есть много общего, но есть и свои, для каждого, поэтому мы обозначили качества разными буквами (a, b, c, d) и их так много, что индекс j принимает значения от 1 до бесконечности.

Этот ряд бесконечен, потому что Ваши ученики передают то, чему научились у Вас, своим ученикам. Своей жизнью, своим трудом Вы воплотили великую миссию Учителя!

Желаем Вам здоровья и от имени Ваших учеников за все доброе благодарим.

Татьяна и Ольга РОГОВЫЕ

Вітаю дорогу мені людину, **Валентину Іванівну**, з ювілейним днем народження! Від щирої душі хочу висловити слова подяки за наукову школу, яку ви створили, вимуштрували й сформували плеяду професіоналів – науковців, викладачів, управлінців, фахівців іншої сфери. Ви є однією з перших очільників вітчизняної педагогічної науки, організатором проведення фундаментальних досліджень у галузі освіта/педагогіка, комунікатором та ініціатором інновацій в освіті. Ваш приклад надихнув багатьох дослідників, які успішно продовжують вашу справу, доповнюють її авторськими ідеями й новизною, формують пізнавальну активність молоді, досягають акме в різних сферах діяльності, долають перешкоди різного характеру. Учні наукової школи розлетілися, наче птахи, в різні країни світу, але з собою вони взяли ваш досвід як у професійній діяльності, так в сімейному житті.

Ціную й поважаю вас, Валентино Іванівно, за те, що підтримали моє бажання бути науковцем, викладачем педагогічних дисциплін. До аспірантури я прийшла зі школи, вчителем біології та хімії, з маленькою донькою на руках. Безумовно, було важко перейти від учительської діяльності до наукової роботи, встигати писати дисертацію, проводити педагогічний експеримент у школі, слідкувати за розвитком і здоров'ям доньки. Як мама, ви увійшли в моє становище, зрозуміли мої потреби в професійному зростанні, по суті, допомогли мені в складній життєвій ситуації.

Завдяки Вам, Валентино Іванівно, я влилася в колектив кафедри педагогіки, знайшла друзів-професіоналів, які поділялися досвідом педагогічної майстерності. Такий досвід викладацької діяльності і сьогодні слугує мені у професійній самореалізації, виконанні професійних обов'язків і функцій. Нині педагогічна діяльність вимагає значних людських сил для її успішного здійснення. На кафедрі, під

вашим керівництвом, я отримала загартування на довгі роки – писати методичні рекомендації, готувати відкриті заняття, керувати науковою роботою студентів та аспірантів.

Валентино Іванівно, бажаю довгих літ життя, насичених міцним здоров'ям, гарним настроєм, радісними днями, теплом і добром!

Людмила РИБАЛКО

Мы учимся всю жизнь. На разных ее этапах у нас бывает много учителей. Но помним мы только самых ярких, которые нас вдохновляли и направляли, сделали нас такими, какими мы есть. И нам повезло больше других, нам выпала удача и честь стать учениками замечательного учителя и мудрого наставника.

Говорят, твой учитель не тот, кто тебя учит, а тот, у кого учишься ты, а человек всегда учится лишь у тех, кого любит.

Наши судьбы распорядились так, что в Ваших руках оказались профессиональное предназначение и смысл большей части нашей жизни – Вы открывали двери для нас, а мы шли за Вами, Вы помогли нам построить мосты и перевели нас на другой берег, Вы учили и отдавали, уважали и не подавляли, Вы говорили о сложном простыми словами и указывали дорогу. Мы заражались и заряжались Вашей влюбленностью в свое дело, чистотой и порядочностью, и, надеюсь, Вам никогда не будет стыдно за нас.

Дорогая Валентина Ивановна, с днем рождения! Будьте здоровы, а в Вашем доме пусть всегда будут привычные для нас и любимые нами тепло, уют и душевность.

С уважением и любовью

Наталия САЕНКО

Дорогая Валентина Ивановна!

Говорят, что люди в жизни встречаются не случайно. Каждая встреча predetermined на небесах и обязательно нам нужна. Так произошло и у меня. Поступление в аспирантуру ХНПУ имени Г. С. Сковороды случилось, когда я уже проработала в школе 14 лет. На втором году аспирантской жизни стало ясно, что для спасения сложившейся ситуации мне нужен спасательный круг...

И тогда моя любимая подружка, Золотухина С. Т., привела меня к зав.кафедрой педагогики, д.п.н., Лозовой В. И. Я очень боялась нашей первой встречи, но страх оказался напрасным.

С каждой четко запланированной, продуманной, прописанной Вами в отдельной тетради встречей, благодаря уважению, пониманию, участию, помощи возрастала у меня уверенность, что я это смогу сделать. Дорогая Валентина Ивановна, я очень старалась выполнять все задания и рекомендации беспрекословно, четко. Мне очень хотелось быть такой ученицей, чтобы Вы меня полюбили, мною гордились и ни разу не пожалели, что эта встреча произошла. И еще, конечно же, очень хотелось не подвести своего гаранта.

И эти отношения «учитель-ученик» дали не только определение нетрадиционных форм обучения, их четкую классификацию и рекомендации по использованию в учебном процессе, но, самое главное, подарили мне дружбу с Вами, необыкновенно родным и близким человеком.

С момента защиты диссертации прошло почти 30 лет, но каждый последующий год не уменьшал, не стирал с памяти, а, наоборот, укреплял, усиливал степень любви и уважения, открывая новые формы их проявления.

Поэтому, когда встал вопрос, кто поможет теперь уже невестке, Стяглик Н. И., изучить вопрос консультаций, сомнений ни на секунду не было – Лозовая В. И. Так в нашей семье Вы получили почетное звание «Талантливый научный руководитель в квадрате»!

Мы о Вас говорим и помним не только в канун и по поводу...

Загляните к нам во двор под раскидистый орех на совместный обед семей Золотухиных и Стягликов: стол украшают тарелки и блюда, подаренные Вами просто так; а какой вкусный и красивый шашлык в специальном блюде от Вас; чай ароматный, необыкновенный потому, что из самовара от Вашей семьи.

Наши, не только мои, дорогие Иван Матвеевич и Валентина Ивановна! Нам, конечно же, очень хочется,

Чтобы Вы еще подольше жили! Но так, чтоб в силе бать,
Чтоб уши слышали, глаза глядели,
И чтоб мозги слегка балдели,
Чтоб ноги шли и не цеплялись,
Чтоб сердце билось в унисон,
Чтоб ночь пришла, пришел бы сон...
Встать утром рано на рассвете
И встретить солнце – красный шар
Как фантастический пожар...

Храни Вас Бог, наши любимые, очень близкие и родные нам люди, Иван Матвеевич и Валентина Ивановна!

С уважением и любовью

Семья СТЯГЛИКОВ

Дорогая, глубокоуважаемая, любимая
Валентина Ивановна!

Разрешите поздравить Вас от всей души со знаменательным для всех, кто имеет счастье Вас знать, событием – Днем Вашего рождения!

Начало весны – время пробуждение всего прекрасного, долгожданного, особенного, что есть преддверием солнечного, светлого и позитивного. Именно это время подарило нам Вас как символ любви и созидания. Любви ко всему дорогому, доброму и достойному. В первую очередь ко своим родителям, здоровьем которых Вы всегда находите минутку поинтересоваться; детям, рассказы о которых внимательно выслушиваете и бесконечно глубоко сопереживаете в самых разнообразных ситуациях; любимым, ярким и неповторимым примером чего есть именно Ваша жизнь.

Вы воспитали в своих учениках любовь к педагогической деятельности, к студентам, что позволило всем нам стать реализованными в этой сфере. Работать со студентами – большой труд, ведь на протяжении всей жизни нужно совершенствоваться, приумножать свои знания, передавая их не одному поколению студентов и, в какой-то степени, неся ответственность за их дальнейшую судьбу, уровень профессионализма. Но задача эта вполне выполнима, если ты – ученик Валентины Ивановны Лозовой.

Вы – великий созидатель. Благодаря Вашему таланту как ученого педагогическая наука шагнула далеко вперед. Нет такого направления в педагогике, где бы Ваши знания и опыт не раскрылись,

потому что созвездие Ваших учеников сияет по всему образовательному небосклону.

Счастье каждого человека в тех, кто рядом с ним и кто ему дорог. Для них он живет, работает, борется и побеждает. Валентина Ивановна! Я желаю Вам, чтобы те, кто дорог, были всегда рядом, окружали любовью и уютом, понимали и разделяли Ваши взгляды. Крепкого здоровья и благополучия, приумножения мгновений радости, любви и оптимизма.

С безграничной благодарностью и любовью к Вам

Виктория ТИХОНОВИЧ

Дорогая Валентина Ивановна!

От всей души поздравляем Вас с Юбилеем – Вам сегодня чуть больше 18 лет. Но глядя в Ваши сияющие, пронизательные и одновременно чуть озорные глаза, понимаешь, что Ваш возраст сильно преувеличен. По женскому обаянию, особому шарму, жизненному тону, харизме Вы можете дать фору любой девчонке. Вы побуждали нас искать изюминки в диссертационных работах, но сами Вы – сплошная изюминка, которая заставляет сердца людей биться сильнее и гадать, откуда Вы черпаете свои свои гениальные идеи и оптимизм.

Чтобы исполнилась одна на всех мечта,
Мы Вам хотим сегодня пожелать,
Чтобы ковид из нашей жизни исчез навсегда,
Чтобы снова, как прежде, могли Вас обнять.
Вы – наш маяк, любовь, надежда, опора
И мудрости славный пример!
Здоровья Вам – море, и счастья Вам – горы,
Любви Вам без счёта и мер!
Пусть даже в дождливые дни солнце светит
И душу Вам греет всегда!
Пусть радость на Вашу улыбку ответит,
Удача наполнит года!
Исполнятся нынче любые желанья,
Вы их загадайте скорей!
Улыбки, цветы, восхищенье, признание
Примите от нас в юбилей!

С любовью и искренней признательностью

Глубокоуважаемая Валентина Ивановна!

От всей души поздравляю Вас с юбилеем!

Желаю крепкого здоровья, оптимизма, добра и радости, неиссякаемой жизненной энергии – пусть они всегда наполняют Ваши будни и согревают душу! Пусть каждый новый день приносит лишь хорошие вести, а настроение всегда будет прекрасным!

Я восхищаюсь Вами и хочу от всего сердца поблагодарить за наставления, поддержку и помощь, за доброту и открытость Вашей души, а также выразить безмерное уважение к Вашему педагогическому таланту. Кроме того, Вы являетесь удивительным, уникальным человеком, обладающим множеством других талантов – жены, матери, бабушки, создателя, первопроходца, педагога, психолога, ученого, организатора...

Преклоняюсь перед женщиной, которая с поднятой головой идет по жизни, оставляя позади себя только добрые дела.

Ваш вклад в развитие педагогической науки неоценим. При Вашей поддержке появилась и успешно развивается целая плеяда известных педагогов и ученых.

Благодарю судьбу за возможность сделать свои первые шаги в науке вместе с Вами!

Пусть Божья благодать всегда будет с Вами, пусть Бог хранит Вас от всякого ненастья!

С днем рождения, дорогая Валентина Ивановна!

Ірина УПАТОВА

Путь в профессию не бывает легким. Особенно, если это профессия любимая. Именно любовь к работе становится источником высоких требований к себе.

Парадоксальным является тот факт, что желание стать учителем родилось у меня из нелюбви к школе, из понимания, что она должна быть другой. И моя большая удача состоит в том, что именно в процессе становления как учителя произошла встреча с людьми, которых считаю Учителями.

Уважаемая, дорогая, любимая **Валентина Ивановна**, Вы – Учитель, которому отведено в моей жизни особое место. Вы знаете, что мы (Лена Кондратюк, Ира Толмачева и я, Зоя Шилкунова) пришли к Вам, будучи учителями, воспитанными на ценностях и методологии системы развивающего обучения Д. Б. Эльконина-В. В. Давыдова, которая временами и местами остро не совпадала с традиционной парадигмой.

Идти к Вам, мэтру современной педагогики, автору теорий воспитания и обучения, я боялась, опасаясь несовпадения, невозможности возникновения диалога. Помните, как у Александра Лобка: «Диалог – это вовсе не «разговор», не «беседа», не «обмен информацией». Диалог – это всегда встреча культур, то есть встреча неких внутренних миров, каких-то глубинных пониманий сущего, базисных оснований личности. И оттого диалог – это пространство взаимного роста встречающихся берегов».

Первая же наша встреча развеяла все сомнения. Вы обладаете необыкновенным даром слышать. Слышать того, кто еще не дорос до понимания того, в чем Вы уже сильны, того, кто еще не смел, но имеет смелость думать и временами возражать (за это отдельное почтение и

благодарность), того, кто еще не понял, может ли он верить в то, что его идеи чего-то стоят. Ваше умение слышать нас стало мощным ресурсом нашего развития. Все, чему Вы учили, воспринималось легко, как будто мы сами до этого додумались. Ваша вера в нас окрыляла и позволяла не бояться высоты.

В моем окружении нет ни одного человека, который бы не знал, как Вы побеседовали в стенах ВАКа с О. В. Сухомлинской, негодую из-за того, что меня вызывают в Киев на собеседование после защиты диссертации. Ведь после Вашего обескураживающего вопроса: «А если бы Вашего отца сюда вызвали только потому, что он учитель?» учителей перестали вызывать на дополнительное собеседование. Я рада, что меня вызвали, иначе у меня в жизни не было бы такого примера смелости отстаивать свои принципы и восстанавливать справедливость. Большое человеческое спасибо Вам за этот урок.

Дорогая Валентина Ивановна! Спасибо за то, что Вы есть в нашей жизни! Будьте здоровы, энергичны и радостны! Вы – блестящий педагог!

И если нам есть место в продолжении этой фразы С. Соловейчика – это Ваша заслуга.

С любовью

Зоя ШИЛКУНОВА

*Надихає,
Підтримує,
Зачаровує!*

Дорогая Валентина Ивановна!

Позвольте от меня и моей дочери, Ани, поздравить Вас с Днем рождения!

Я благодарна судьбе и Вам, Валентина Ивановна, за наше становление в педагогике высшей школы.

Общение с Вами всегда несет новое и важное в нашей профессиональной деятельности. Именно Вы, Валентина Ивановна, показали, как безвозмездно дарить научные идеи своим ученикам-аспирантам, как поддерживать учителей, стремящихся научно обобщить свой опыт работы с детьми, как зажигать искорку педагогического таланта у студентов.

А Ваша безграничная любовь к нашим научным руководителям – Светлане Трофимовне Золотухиной и Петру Григорьевичу Москаленко, уважение к их идеям в педагогике раскрыли Вас как человека с большим и любящим сердцем.

Мне очень приятно, Валентина Ивановна, что для Вас я до сих пор Олечка.

С уважением к Вам, Валентина Ивановна,

Оля и Аня ВАСИЛЕНКО

Дорогая Валентина Ивановна!

Примите самые искренние и сердечные поздравления с Днем рождения!

Ваша многолетняя научно-педагогическая деятельность неразрывно связана с Харьковским национальным педагогическим университетом имени Г. С. Сковороды. Но Вас, как одного из самых ярких представителей харьковской школы педагогики, знают, безмерно ценят и уважают в Украине в целом и, конечно же, в Луганском национальном университете имени Тараса Шевченко. Ваш значительный вклад в развитие отечественной дидактики признан научным сообществом, служит примером и ориентиром для молодых ученых. В связи с этим весьма впечатляют наукометрические данные, размещённые в ресурсе Google Академия: работы, автором которых Вы являетесь, процитированы 2248 раз, из них 150 раз – в 2021 году.

Валентина Ивановна! Я хорошо помню 2002 год, когда случай предоставил мне возможность познакомиться с Вами лично. Вы были экспертом по моей докторской диссертации, и это, признаюсь, вызывало у меня тревожные ожидания. Они заметно усилились, когда Светлана Трофимовна Золотухина (ученый секретарь в то время) сказала с не предвещающей ничего хорошего интонацией: «У Вас очень серьезные эксперты, так что готовьтесь...». Она не произнесла – «к худшему», но не исключено, что так подумала. И я готовился, задавал себе самые каверзные вопросы, сомневался.

Во время встречи с экспертами Вы посмотрели на меня внимательно, изучающе, но вместе с тем приветливо и доброжелательно, задавали очень точные и интересные вопросы. Постепенно мои тревоги рассеивались, крепла уверенность в себе и в

финале приятной мелодией прозвучали слова о том, что моя работа будет рекомендована к защите. Я также помню Ваше выступление на самой защите и то, как Вы искренне поздравили меня после этого волнительного мероприятия. Было приятно осознавать, что Вы цените чужие мысли, от души радуетесь чужим достижениям. Спасибо огромное, помню об этом всегда.

Дорогая Валентина Ивановна! Желаю Вам и Вашим близким крепкого здоровья, благополучия, оптимизма и счастья! Пусть каждый день у Вас будет повод радоваться жизни!

С глубокой признательностью и уважением

Леонид ВАХОВСКИЙ

Вельмишановна Валентно Іванівно!

Випускники Харківської наукової педагогічної школи з Кіровоградщини, щиросердечно вітають з нагоди Вашого ювілею!

Прийміть наші щирі поздоровлення та найкращі побажання з нагоди Вашого свята!

Ваша добропорядність і професіоналізм, талант, безмежна відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей, організаторські здібності та активна життєва позиція не лишаються без уваги оточуючих, адже Ви є справжнім прикладом для наслідування.

Найвищий професіоналізм, дали змогу Вам досягти вагомих успіхів у педагогічній науці, здобути шану й повагу серед колег та студентства.

Хай кожен день буде сповнений яскравими усмішками, чудовими мріями, щасливими сподіваннями, веселими жартами, добрими справами, насиченими кольорами життя, світанками натхнення та здійсненням усіх бажань.

Нехай людська шана буде подякою Вам за плідну працю, чуйність, вміння творити добро.

Міцного здоров'я Вам, благополуччя та миру!

Нехай Господь береже Вас і подарує многії і благії літа!

З повагою

Анатолій та Олександр РАЦУЛИ

Дорога Валентино Іванівно!

З великою радістю і глибокою шаною вітаю Вас із золотим, сонцедайним, енергійним ювілеєм.

Я мала щастя вчитися у Вас і пишаюся тим, що дотична до кола Ваших учнів, доля поєднала нас спільною працею, пов'язаною з моєю докторською дисертацією, безкінечними пошуками нового і кращого. І я вдячна Долі і Вам за мудре керівництво, за нетиповість підходів, за нестандартність рішень, за можливість спілкування. Ви стали для мене взірцем Людяності і Принциповості, прикладом справжнього служіння справі та любові до науки.

Бажаю Вам ясних днів, багатих на щастя, на радість, на втіху, на родинний затишок та тепло, на достаток у Вашому домі. Доброго врожаю на перемоги Ваших учнів, творчі зустрічі й незабутні враження. Зоряних ночей і спокійних ранків, дощів рясних і теплих, цвіту калинового, співу солов'їного хай доля відміряє щедрою рукою. Хай усі українські зозулі напроорокують Вам многії і благії літа.

З глибокою повагою

Лідія ТКАЧЕНКО

**Шановна Валентино Іванівно,
талановитий науковець, чарівна жінко, прийміть
щиросердечні вітання з нагоди Вашого дня народження!**

Я пишаюся тим, що мала честь працювати разом з Вами у ВАК України. Ваш професіоналізм, багаторічна самовіддана, послідовна та наполеглива праця внесли вагомий внесок у розвиток освіти і забезпечили повагу та беззаперечний авторитет серед колег. Ваш невичерпний запал, феноменальна працелюбність, але в той же час відкритість та людяність воістину вражає.

Прийміть щиросердні привітання з вашим славним ювілеєм та побажання міцного здоров'я, великого щастя, незламного оптимізму, радості, благополуччя, невичерпних сил, натхнення, всіляких гараздів! Світлої вам долі, щедрих ужинок на життєвій ниві, успіхів в усіх починаннях. Хай у вашій оселі завжди буде тепло і затишно, панує добробут та удача.

Від усього серця ще раз зичимо вам бодрості і здоров'я, радості і мудрості, удачі й успіхів! Адже здоров'я притаманне оптимістам, радість досягається мудрістю, удача приходить до того, хто вміє досягти успіху в усіх починаннях.

З повагою і найкращими побажаннями

Надія ШИЯН

З любов'ю до Вчителя

До 85-річчя Валентини Іванівни Лозової

Відповідальні за випуск: С. Т. Золотухіна, О. М. Іонова

Технічний редактор: А. Д. Балацинова

